

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ

УДК 930.85 : 394.9

ВЕДИЧНА КУЛЬТУРА ГОСТИННОСТІ: НОТАТКИ ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Оксана Олійник

Київський національний університет культури і мистецтв
Україна, 01133, м. Київ, вул. Євгена Коновальця, 36
E-mail: kshjysha558@rambler.ru

Історія культури Стародавньої Індії завжди привертала до себе увагу небайдужих до космогонічного пізнання. Різною була і міра когнітивного в осмисленні історії індуїзму та продукувала появу низки питань, зокрема, що представляє собою ведична культура гостинності? Звичаї, традиції, менталітет, що зафіксовані у Ведах, зустрічаються лише у Стародавній Індії і більше ніде у світі. Це свідчить про їх потужну історію та розвиток упродовж тисячолітньої історії держави. Історіософія Ведичної цивілізації – це, насамперед, культура Стародавньої Індії, що екстрапольована дослідженнями священних книг аріїв та індоаріїв – Ведами.

Концепція гостинності порушує питання перегляду теорії арійської й арійсько-дравідійської міграції: 5000-літня ведична література має достатньо доказів того, що вона існувала на великій географічній території – культурній імперії Індії, що наразі нараховує 15 сучасних держав.

Водночас, індологи потерпають від вузької джерельної бази у сенсі вірогідності та достовірності. Історіографія питання окреслена низкою досліджень історичного, лінгвістичного та філософського сегменту історії культури Стародавньої Індії [1-5]. Важко не погодитись із всесвітньовідомим вітчизняним вченим Олегом Прокоповичем Крижанівським (1944-2010 рр.), що «індологи мусять задовольнятися майже винятково релігійно-філософськими та літературними творами і науковими трактатами, які не піддаються точному датуванню і до того ж замовчують тисячолітню історію країни Ведійської доби» [6, с. 374].

Вище зазначене надає можливість виділити невирішені раніше частини загальної проблеми, зокрема: на основі джерельної бази окре-

мих ведичних текстів відобразити аспекти історії культури гостинності Стародавньої Індії.

Метою роботи є спроба кристалізувати аспекти гостинної культури Стародавньої Індії з її загальноісторичної своєрідності й особливості у контексті історії гостинності Стародавнього Сходу; визначити місце та роль ритуалу прийому гостей в індуїстській гостинності, як базового сегменту загальної історії гостинності світу Стародавньої доби.

Основними пам'ятками з історії Стародавньої Індії є священні книги Веди: Рігведи (гімни) [7-8], Самаведи (наспіви), Яджурведи (жертвопринесення) й Атхарваведи (закляття та замовляння) [9]. Життя суспільства Стародавньої Індії будувалося згідно текстів священних книг, в яких викладено все, що сказане «Самим Богом». Духовними ж наставниками суспільства були брахмани, які вчили інших виконувати настанови Бога.

Беззаперечною істиною є твердження про тлумачення ведичних текстів, як науки про душу. Щоб осягнути, як жива істота конгломерує зі Всесвітом, необхідно зрозуміти, що вона собою представляє. Велику історико-пізнавальну цінність становлять грандіозні епічні поеми Махабхарата та Рамаїя. Зокрема, частина Махабхарати – «Бхагавад-гіта» («Пісня Господня») – всесвітньовідомий епічний твір [10-12].

«Бхагавад-гіта» переконує в індиферентності живої матерії до матеріального тіла. Жива істота – це душа, не народжена та безсмертна. Матеріальне тіло піддається деструкції під впливом часу, однак існуюча у ньому душа ніколи не вмирає.

Текст «Бхагавад-гіти» пронизаний переконанням, що оскільки душа людини переходить з тіла малюка в юнацьке, а далі у тіло похилої

людини – після смерті людини душа переходить в інше тіло. Кожна жива істота має індивідуальну душу, яка постійно змінює своє тіло. Водночас, духовне єство завжди стає: душа покидає тіло у час смерті та переселяється до іншого тіла. З новим тілом кожна жива істота отримує новий шанс і можливість страждати та насолоджуватися, залежно від карми минулого тілесного життя [10].

Брахмани величної Ведичної цивілізації ототожнювали себе з носієм духовного для всіх живих істот, включаючи тварин. Скажімо, під час подорожі жодна жива істота не повинна потерпати від нестачі продуктів харчування. Яскравим підтвердженням цього є приклад глибокої гостинності короля Рантідеви з ведичної традиції Індії (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Так, Рантідева прославляється не тільки серед людей, а і серед напівбогів. За його зразкову толерантність, співчуття, самовідданість і гостинність він потрапляє до лику Святого. Рантідева ніколи не намагався заробляти статки на подорожуючих і паломниках, навпаки він віддає та жертвує їм. Рантідева насолоджувався тим, що отримав завдяки провидінню (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Рантідева разом з членами своєї родини зазнав значних страждань через брак їжі. Одного разу, після голодування протягом сорока восьми днів, Рантідева мав можливість задовольнити свої потреби у воді та харчуванні, але до двору завітав гість та ще й брахман. Оскільки Рантідева сприймав присутність Верховного Господа в усьому світі й у кожній живій істоті, він зустрів гостя з вірою та повагою і дав йому частку своєї їжі. Гості поїли, подякували та пішли (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Рантідева, розділивши залишки провіанту між родиною, мав намір вдруге задовольнити свої харчові потреби, але на порозі з'явився шудра. Рантідева знову віддав гостю частину своєї їжі (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Коли шудра пішов, приїхав інший гість, оточений собаками, який промовив: «О, царю, я і мої пси дуже голодні. Будь ласка, дайте нам щось поїсти». З великою повагою король Рантідева запропонував обід і йому, і його собакам. Після чого залишилася лише питна вода, якої було стільки, щоб вгамувати спрагу лише однієї людини. Утім, на порозі з'явився недоторканий і промовив: «О, Король, хоча я і недоторканий, люб'язно прошу дати мені пити»

(Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Після благальних слів втомленого недоторканого, Рантідева промовив: «Я не прошу Верховну особу Бога наділити мене вісьмома досконалостями містичної йоги, або врятувати мене від нескінченної низки народжень і смерті. Я хочу тільки залишатися серед усіх живих істот і страждати за всі страждання від їх імені, так, аби вони були звільнені від страждань. Запропонувавши воду для підтримки життя цього нещасного, що бореться за життя, я сам позбувся відчуття голоду, спраги, втоми, тремтіння, горя, страждань, горя і ілюзії» (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення. 9.21.2-15) [12]. Після цих слів, Рантідева без вагань віддав власну порцію води.

Раптово з повітря, перед Рантідевою з'явилися напівбоги (деви), Господь Браhma та Господь Шива, адже це вони представляли себе у ролі недавніх гостей Рантідеви: брахман, шудра, чандала (недоторканий) та ін. Тобто, Великі випробовували та спокушали короля на толерантність, співчуття та, власне, – гостинність. Рантідева з гідністю пройшов ці випробування і, таким чином, отримав своє благословення (Шримад-Бхагаватам, Пісня 9. Звільнення) [12].

Вище приведений приклад неодноразовий у ведичній культурі. Сотні прикладів слугують на підтвердження концепції гостинності ведичної культури Стародавньої Індії. Підтверджують ведичне віровчення, що гостинність – це доброзичливий, щедрий прийом гостей чи незнайомих. Тому, щоб бути гостинним, необхідно бути чуйним і поважати іншого. Це щире вираження подяки, любові та смирення. Людина, чиє серце наповнене подякою, великодушністю та духовністю, природно привітна та гостинна.

Важливо відзначити, що гостинність ведичної культури не тотожне поняття терміну «розважальний», що наразі є більш загальним підходом в індустрії гостинності. Коли ми розважаємо, ми докладаємо всіх зусиль до події: загальний антураж заходу, якість продуктів харчування та напоїв і т.д. і т.п. Навпаки, гостинність фокусується не лише на тілесному комфорті та добробуті гостя, а радше на його душевній рівновазі.

Ритуал зустрічі та прийому гостей – це прямий обов'язок кожного жителя Стародавньої Індії. Це виконання Вселенського боргу, адже вищі сили направляють посланців для випробування господаря. Не випадково, у Стародавній Індії мандрівників і паломників вва-

жали представником Бога. Більш того, духовно розвинена людина не вважає будинок своєю власністю, тому що він належить Богові. Згідно того, як людина зустрічала гостей, визначали ступінь її духовного розвитку.

Гість в епосах Стародавньої Індії, якого не зустріли належним чином, забирає певний запас благочестя господаря, залишаючи йому частину своєї гріховної карми. Якщо ритуал прийому гостя вірно дотриманий, то відбувається протилежне: гість очищає дім від гріхів і ділиться своїм накопиченим благочестям. Особливо це справедливо, якщо гість непроханий. Ритуал зустрічі гостя – це форма служіння Господу, розвиток добродетельних якостей і спосіб покращення відносин у будинку господаря. Всього лише кілька хвилин, приділених гостю господарем – запорука благословення на духовному рівні.

Важливим історичним джерелом і доказовою ілюстрацією концепції ведичної гостинності являється комплекс храмових споруд Стародавньої Індії. По всій території Індії збереглися тисячі безкоштовних притулків для паломників. Це складний комплекс споруд, що займають значні площі, в якому є кілька святилищ, павільйони та галереї для притулку і зібрання прибулих на молитву, басейн для священних обмивань, вівтарі-жертovníки, монументальні колони-світільники. Ніде у світі не існує таких будівель з чітким призначенням.

Ці храми були забезпечені продуктами харчування, медичними протоустановами, приміщеннями для тварин, які супроводжували мандрівників і паломників. Відомий вислів Свами Прабгупади (1896-1977 рр.), що жоден за десять миль від храму не повинен голодувати [11] актуальний і нині, а далі: «Хто-небудь голодний? Будь ласка, приходьте до мого будинку, де моя дружина готувала їжу. Нам достатньо нагодувати 20 голодних чоловіків. Вона підготувала найкращий рис, карі та пурі (смажений хліб). Я не буду приймати мою їжу, поки не дізнаюся, що кожен чоловік, жінка та дитина приймають їжу» [11]. Такі самовіддані жести гостинності були поширені у селянському житті Стародавньої Індії. Наразі, ці храмові споруди більше не слугують своїй первинній меті. Зараз вони здаються в оренду як школи, або використовуються в якості складських приміщень.

У найдавнішій книзі світу – Рігведі – зберігся гімн дружбі, що чудово ілюструє концепцію ведичної гостинності, зокрема прислів'я: «друг дійсно є потрібним другом» – прийшов зі Ста-

родавньої Індії (Рігведа, 10-117) [8]. Епічний твір переконує, що багатство призначено для поширення та пожертви, харчування й їжа – для обміну. Текст Бхагавад-Гіти твердить: «Віддані слуги Господа звільняються від усіх видів гріха, бо їдять їжу, яка була принесена у жертву Господу. Ті ж, хто готують їжу заради того, щоб самим насолоджуватися нею, воістину, куштують (їдять) один лише гріх» (Бхагавад-Гіта, 3-13) [10].

Отже, ті, хто готує їжу для власної насолоди, не тільки стають злодіями, але й їдять один лише гріх. А хіба може злодій і грішник бути щасливим? Зрозуміло, що ні. Щоб зробити людей по-справжньому щасливими, необхідно навчити їх нескладному ритуалу гостинності, що дозволяє повністю зануритися у свідомість Крішні. Інакше – світ і щастя на землі залишаться нездійсненою мрією (Бхагавад-Гіта, 3-13) [10-12].

Гостинність і ритуал прийому гостя притаманні будь-якому народу світу, але у Стародавній Індії гостей вважали богами. Якщо хтось хоче відчувати справжню гостинність, він повинен бути гостем в Індії. З величної ведичної доби і до наших днів, мало хто може перевершити гостинну культуру Індії, коли мова йде про вітання гостей. Все починається з вітання Бога в їхніх будинках. Незалежно від того, яким є їх віросповідання, культура гостинності є невід'ємною частиною святині для дому.

Індуїстська віра у присутність Вищого Духу у кожній живій істоті перетворює кожного з нас у Бога. Повага, увага, догляд – це те, що має бути надане Богу, а отже надано й Гостю. Фактично, санскрит «athithi» – це той, «хто приходять без призначення у будь-який час», або гість.

У 2014 р. в Індії під назвою «Athithi» вийшов художній фільм-трилер тамільського режисера Бхаратхана, в якому екранізовано думку про виклики сучасного світу людини. Червоною сюжетною лінією є думка про велику щасливу родину на основі душевної рівноваги кожного члена родини, Бога у кожному та повазі до оточуючих.

Дійсно, концепція гостинності вбудована в індуїстську філософію. Індуїстські тексти підкреслюють важливість служіння гостю. Веди наголошують, що «їжа – це життя», тому їжу слід надавати всім і кожному, тому що це найвище благочестя. Тексти Ведичної цивілізації насичені гімнами, в яких тисячі настанов господарям: господар виходить назустріч гостю, пропонує йому воду, щоб омийти ноги; надає гостю гостинне місце, надає йому їжу та жит-

ло, а також супроводжує його на деяку відстань і час, коли він від'їжджає.

Проїшли тисячі років, але цей код-алгоритм гостинного етикету залишається майже первісним, адже ведична культура наполягає, що гостем є Бог, а отже господар зобов'язаний надати гостю ту саму любов і повагу, яку він віддає Богу. Крім того, в індуїстських господарствах гостинність поширюється на всі Божі створіння. Так, на світанку біля воріт у Мумбаї, сотні людей годують птахів і риб, перш ніж почати свій день. А на півдні Індії обов'язковим є ритуал годування ворон, перш ніж родина приступить до власної трапези. І звичайно, корови, яких поважають і завжди накормлять, якщо та заблукала від домівки господаря.

Оскільки в Індії проживає 80 відсотків індуїстів, то індуїстське поняття гостинності проникло в усі частини країни, навіть найменші села. Не дивно, що у мультикультурній Індії ці різноманітні уявлення про гостинність переплелися і витворили один з найгостинніших народів світу. Сучасна туристична індустрія попереджає мандрівників, які прямують до Індії, про її потужну гостинність. Адже турист, що випадково попав до будь-якого сімейного свята жителя Індії – буде включений до космогонічного сприйняття гостя, як члена розширеної родини.

Індуси виходять зі свого ведичного шляху, за яким кожен гість має відчути тепло, доброту та гостинність від уважного господаря. Майже неможливо відмовитися від того, що робить і пропонує господар гостю. Індуси говорять, що коли гість приходить до будинку, то вони рідко дозволяють йому йти, не пропонуючи хорошої їжі. Індуси не відчувають тягари від присутності гостя, причому байдуже, чи залишається гість на кілька годин, чи на декілька днів, бо це справа Божа. Часто саме індуси є керуючими компаній готельної мережі великих туристичних компаній світу. Вони добре навчені способам гостинності, адже індуси переконливо вірять, що гостем є Бог.

Стандарти гостинності справді змінюються, але непорушним є поняття, що гість – це Бог, а не вторгнення. Індуси переконані у необхідності лишити справи, якими наразі зайняті, якщо до господаря завітав гість. Адже люди важливіші за справи, люди важливіші, ніж щось інше, люди є втіленням карми господаря. Мандрівники, які опиняються на порозі – це вельможні гості, це частина карми господаря, частина космогонічних уявлень індусів [5; 9-10].

Існує етикет-алгоритм гостинності ведич-

ної культури, який слід дотримуватися і господарю, і гостю. Якщо такий ритуал дотримано з обох сторін – Господні дарунки обов'язково будуть чекати і на господаря, і на гостя. Господарі мають віддавати свою енергію й увагу зі щирим і відкритим серцем, роблячи все можливе, щоб зробити перебування гостя незабутнім. Де доброзичливість і тепло займають головне місце, навіть якщо скромним є бюджет. Вони мусять зробити все можливе, щоб розважити та допомогти відвідувачам у новому та незрозумілому для них місці подорожі.

Гості, натомість, мають бути уважними та скромними, повідомити господарям про тривалість їх перебування у господаря. Гостинність – це дійсно чеснота, яка має багато переваг для обох учасників ритуалу прийому гостя, оскільки ці якості забезпечують плавні соціальні зв'язки та налагодження відносин, часто міжкультурну комунікацію глобалізованого світу.

Ведична культура гостинності вчить молоде покоління зберігати та продовжувати вікові традиції та вірування своїх предків. І, звичайно, господар повинен ставитися до своїх гостей так, як він хотів би, щоб ставились до нього.

Ведична традиція у сенсі дарування та пригощання, є важливим і водночас захоплюючим аспектом гостинності індуїстської культури. Традиція гостинності є фундаментальною для індуїстської культури, а запропоновані їжа та притулок малозабезпеченим незнайомцям – це традиційний обов'язок господаря.

Традиційна мораль індусів вчить, що незалежно від того, наскільки є багатим чи бідним господар, треба завжди пропонувати три предмети: солодкі слова, місце для сидіння та прохолодні напої (хоча б склянку води). Гірлянда з квітів пропонується особливим гостям, як символ люблячого обміну. Ведична культура гостинності передбачає невороже ставлення і до ворогів, адже, якщо добре ставитись навіть до ворога – вони позбудуться свого ворожого налаштування та Бог наділить їх миром і любов'ю.

Гостинність у ведичній культурі – характерна риса доброго господаря. Незалежно від того, бідний чи багатий господар, якщо гості стукають у двері його обійстя, він повинен їх відчинити. Давні індуси виходили на вулицю та шукали гостей на час обідньої трапези.

Таким чином, підсумовуючи вище зазначене, варто наголосити, що ведична культура гостинності ставить питання перегляду теорії

арійського й арійсько-дравідійського переселення народів; в основі ведичного ритуалу гостинності лежить архіскладне жертвоприношення. Вважалося, що боги не можуть ні у чому відмовити людині, що молиться та жертвує Богу. Саме тому людність величної ведичної цивілізації вибудовувала свої взаємини з небожителями за принципом «даю тобі, щоб дав мені», що певно і є принципом гостинності сучасної культури.

У ведичні часи безліч благословень і проклять були пов'язані саме із зустріччю гостей. Ведична культура вчить гостинності. Вона орієнтована на те, щоб підняти свідомість людини та допомогти їй звільнитися від егоїзму, снобізму та злостивості. Ведичні писання допомагають вийти з-під впливу егоцентризму та вибудовувати життя не лише для себе. Чим більше людина живе заради інших, тим більше в її житті щастя. І гостинність – це один з аспектів, який допомагає цьому навчитися.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Danylova T.V. The Theory of Civilizations Through the Lens of Contemporary Humanities / T.V. Danylova // Антропологічні виміри філософських досліджень (Anthropological Measurements of Philosophical Research). – 2016. – Вип. 9. – С. 55-62. – Doi 10.15802/ampr2016/72231
2. Danylova T. The World without Fear and Illusions: Meditation as a Means of Overcoming Binary oppositions of

Culture / Tatyana Danylova // International Researchers. – 2014. – Vol. 3. – Is. 2. – URL: [http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20\(8\).pdf](http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20(8).pdf)

3. Prose Francine Gluttony: The Seven Deadly Sins / Francine Prose. – New York: Oxford University Press, 2006. – 144 p.
4. Salata G. Ecological imperative in the context of sustainable human development / G. Salata // Уральский научн. вестник. – Уральск, 2012. – Том I. – С. 3-9.
5. Salata G. Human nature in the problem field of cultural anthropology / G. Salata // Уральский научный вестник. – Уральск: Издательство: ТОВ Уралнаучкнига (Уральск). – 2012. – Т. I. – С. 17-23.
6. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Навчальний посібник / О.П. Крижанівський. – К.: Либідь, 2002. – 590 с.
7. Ригведа [В 3 т.]. Мандалы IX-X. / Пер. Т.Я. Елизаренковой. (Серия «Литературные памятники»). – М.: Наука, 1999. – 560 с.
8. Ригведа / Перевод Т.Я. Елизаренковой. – М.: Наука, 1999. – 1010 с.
9. Атхарваведа (Шаунака): В 3-х томах / Пер., вступ. ст., комм. и прил. Т.Я. Елизаренковой (Серия «Памятники письменности Востока». Вып. СXXXV, части 1-3). – М.: Вост. лит., 2005-2010. – Т. 1. Книги I-VII, 2005. – 576 с.; Т. 2. Книги VIII-XII, 2007. – 296 с.; Т. 3. Книги XIII-XIX, 2010. – 232 с.
10. Бгагавадгіта (божественна пісня): 3 санскриту / Переклад і примітки Миколи Ільницького. Передмова Галини Дідківської. Художнє оформлення Василя Сави // Бібліотека альманаху українців Європи. – Париж-Львів-Цвікау: «Зерна», 1999. – № 11 (19). – 54 с.
11. Брактиведанта Свамі Прабгупада А.Ч. Бгагавд-гіта як вона є / А.Ч. Брактиведанта Свамі Прабгупада. – К.: The Bhaktivedanta Book Trust, 1990. – 943 с.
12. Śrīmad-Bhāgavatam (Bhāgavata Purāṇa): Canto 9: Liberation – URL: <http://www.vedabase.com/ru/about>

Олійник Оксана *Ведична культура гостинності: нотатки до постановки проблеми*

У публікації здійснена спроба відповісти на питання, що собою являє ведична культура гостинності. Охарактеризовано ключові аспекти історії гостинності Стародавньої Індії. Визначено, що ведична концепція гостинності є особливою та непритаманною будь-якій культурі стародавньої цивілізації, що радше подається як чеснота. Зазначено, що концепція гостинності порушує питання перегляду теорії арійської й арійсько-дравідійської міграції: ведична література має достатньо доказів того, що вона існувала на великій географічній території – культурній імперії Індії.

Досліджено деякі аспекти історії гостинності на основі ведичних текстів. Висловлено переконання, що основу ведичної історіософії складає наука про душу і щоб зрозуміти, як індивідуальна жива істота пов'язана з оточуючим її світом, необхідно перш за все дізнатися, що вона собою представляє.

Ключові слова: ведична культура гостинності, індуїзм, санскрит, історія гостинності, індустрія гостинності, Стародавня Індія, Веди, гість, господар, традиція, історіософія, культура

Олейник Оксана *Ведийская культура гостеприимства: заметки к постановке проблемы*

В публикации предпринята попытка ответить на вопрос, что собой представляет ведийская культура гостеприимства. Охарактеризованы ключевые аспекты истории гостеприимства Древней Индии. Определено, что ведийская концепция гостеприимства особенна и не присуща любой культуре древней цивилизации, что скорее подается как добродетель. Отмечено, что концепция гостеприимства ставит вопрос пересмотра теории арийской и арийско-дравидийской миграции: ведийская литература имеет достаточно доказательств того, что она существовала на обширной географической территории – культурной империи Индии.

Исследованы некоторые аспекты истории гостеприимства на основе ведийских текстов. Высказано убеждение, что основу ведийской историософии составляет наука о душе и чтобы понять, как индивидуальное живое существо связано с окружающим ее миром, необходимо прежде всего узнать, что она собой представляет.

Ключевые слова: ведийская культура гостеприимства, индуизм, санскрит, история гостеприимства, индустрия гостеприимства, Древняя Индия, Веды, гость, хозяин, традиция, историософия, культура

Oliynyk Oksana *Vedic culture of hospitality: notes to a problem statement*

The publication attempts to give a partial answer what is Vedic culture of hospitality. The key aspects of the history of Ancient India hospitality were characterized. It is determined that the Vedic concept of hospitality is specific and extrinsic to any ancient culture that is seen as a virtue. It is emphasized that the concept of hospitality has undermined the theory of Aryan and Aryan-Dravidian migration: the Vedic literature has sufficient evidence that it existed in a vast geographical territory – the cultural Empire of India.

Some aspects of the history of hospitality based on Vedic texts were investigated. It is stressed that the basis of the Vedic philosophy of history is the science of the soul. To understand how individual living being is related to the world around her, it is first necessary to know what it she. Among philosophical and religious text, the Indologists most appreciate the sacred books of the

Vedas, which consist of four major collections: Rigveda, Samaveda, Yajurveda, Atharvaveda.

Hindu's belief that God exists in every living being turns every creature into God. Respect, true hospitality and self-surrender to the Supreme Spirit – all this should be given to the guest. Vedic texts stress that «food is life» – so food should be proposed to everyone. That is why humanity of the great Vedic civilization built relationship with gods according to the principle «I give you, you give me», which is probably the principle of hospitality in modern culture.

Keywords: *Vedic culture of hospitality, the Indians, Sanskrit, history, hospitality, hospitality industry, Ancient India, the Vedas, guest, host, tradition, historiosophy, culture*

Рецензенти:

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 24.07.2017 р.